

การพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษา
ทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา
The Development of an Integrated Learning and Teaching
Management Model for the General Education Subjects to Enhance
the Competency of New Graduates at University of Phayao

Received : 2020-12-29

Revised : 2021-03-28

Accepted : 2021-05-21

ผู้วิจัย ชลธิดา เทพหินลัป¹

น้ำเงิน จันทรมณี²

รักษิต สุทธิพงษ์³

วรรณกร พรประเสริฐ⁴

Chonthida Thephinlap¹

Namngern Chantaramanee²

Ruksit Suttipong³

Wannakorn Phornprasert⁴

prawphornprasert@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปกับนิสิตระดับปริญญาตรีที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2560 จำนวน 3,342 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบอาสาสมัคร ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปกับนิสิตระดับปริญญาตรีที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2561 จำนวน 3,898 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบอาสาสมัคร และขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 57 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาชีวเคมี คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr., Program in Biochemistry, School of Medical Science, University of Phayao

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr., Program in Occupational Health and Safety, School of Medicine, University of Phayao

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการศึกษ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Assistant Professor Dr., Program in Educational, School of Education, University of Phayao

⁴ อาจารย์ ดร., สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

Lecturer Dr., Program in Educational Research and Evaluation, School of Education, University of Phayao

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

2. รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีองค์ประกอบจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปรัชญา หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 3) คณะกรรมการดำเนินงานของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 4) กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 5) การบูรณาการเนื้อหาสาระรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และ 6) สมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา ทั้งนี้ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความเหมาะสมและความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป พบว่านิสิตมีสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ อยู่ในระดับมาก

4. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป พบว่ามีความเป็นประโยชน์และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ, หมวดวิชาศึกษาทั่วไป, สมรรถนะ

Abstract

The purpose of this research was to develop an integrated learning and teaching management model for general education subjects in order to enhance the competency of new graduates at University of Phayao. The research procedure was divided into four steps: Step 1) the study of problems in learning and teaching management for the general education subjects with 3,342 undergraduate students who enrolled in the academic year 2017 and were chosen by voluntary selection, Step 2) the development and quality examination of the integrated learning and teaching management model for the general education subjects by 12 experts who were chosen by purposive selection, Step 3) an experiment of using an integrated learning and teaching management model for general education subjects with 3,898 undergraduate students who enrolled in the academic year 2018 and were chosen by voluntary selection, and Step 4) the evaluation of the integrated learning and teaching management model for the general education subjects by 57 experts who were chosen by purposive selection. The data were analyzed by using frequency, standard deviation, and content analysis.

The research results are listed as follows.

1. The overall state of problems in learning and teaching management of the general education subjects was at the highest level.

2. The integrated learning and teaching management model for general education subjects consisted of six components: 1) the philosophy, principles, and concepts of integrated learning and teaching management, 2) the objectives of the integrated learning and teaching management model, 3) the committee of the learning and teaching management model, 4) the integrated learning and teaching process, 5) integrating course contents for general education subjects, and 6) the competency of new graduates at University of Phayao. Regarding the results of the quality examination of the integrated learning and teaching management model for the general education subjects by the experts, it was found that the propriety standard and accuracy standard were at the highest level.

3. The results of the experiment using the integrated learning and teaching management model for the general education subjects showed that the students had the competency of new graduate qualifications at a high level.

4. The evaluation of the integrated learning and teaching management model for the general education subjects by the experts revealed that the utility standard and feasibility standard were at a high level.

Keywords : Integrated learning and teaching management, general education, competency

บทนำ

กระแสการเปลี่ยนแปลงของบริบทโลก ทำให้ประเทศไทยต้องพยายามก้าวข้ามกับดักรายได้ปานกลาง และพัฒนาความสามารถของคนไทย ให้มีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ รู้เท่าทันสื่อเทคโนโลยี ดิจิทัลที่เป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ จึงจะทำให้คนไทยผ่านพ้นวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ (นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561) ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้มุ่งเน้นการพัฒนาคนและสังคมไทยให้มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา และทักษะศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม เคารพกฎหมาย มีภาวะผู้นำ รู้รักยกย่องค่าความเป็นไทยและรู้บริบทสากล โดยมุ่งหวังให้หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องได้จัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อสร้างวิธีการเรียนรู้ให้คนไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนา คุณภาพชีวิตและสังคมให้ยั่งยืน (มาตรฐานการอุดมศึกษา, 2561)

สถาบันอุดมศึกษาได้มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีความเชี่ยวชาญตามสาขาวิชาการ หรือวิชาชีพที่ตนถนัด สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศ และสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน ระดับโลก และมุ่งพัฒนาการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และทักษะที่จำเป็น เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ เข้าใจสังคมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถปรับเปลี่ยนตนเองเพื่อรองรับสังคมโลกที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคมและ ประเทศชาติ ตลอดจนร่วมกันแก้ปัญหาสังคมและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา, 2562) สอดคล้องกับผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ ระดับ อุดมศึกษา พ.ศ. 2561 ได้กำหนดให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ 3 ประการ 1) เป็นผู้เรียนรู้ มีทักษะการเรียนรู้ ตลอดชีวิต รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ปรับตัว ยืดหยุ่น สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงในโลกดิจิทัลและโลกอนาคตได้ มีความเป็นผู้นำ มีความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีปัญญาสำนึก สามารถประยุกต์ใช้ความรู้และ ทักษะต่าง ๆ ในการสร้างงานและอาชีพให้มีความมั่นคง มีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม 2) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหาสังคม การบูรณาการข้ามศาสตร์ การ สร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อเพิ่มโอกาสและมูลค่าแก่ตนเอง สังคมและประเทศ และ 3) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง กล้าต่อต้านการกระทำในสิ่งที่ผิด ให้คุณค่ากับความรู้ความสามารถ ร่วมมือสร้างสรรค์การพัฒนาตนเองและ สังคมที่ยั่งยืน ขจัดความขัดแย้งและสร้างสันติสุขทั้งในสังคมไทยและประชาคมโลก (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2561, หน้า 5) ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทั่วไป

หลักสูตรรายวิชาศึกษาทั่วไป ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนในระดับปริญญาตรี เนื่องจาก มีครอบคลุมเนื้อหาในรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพื้นฐานวิชาชีพ ดังนั้นความสำเร็จของบัณฑิตในอนาคต จึงขึ้นอยู่กับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาศึกษาทั่วไปเป็นสำคัญ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร อุดมศึกษาที่ให้ผู้เรียนมีความรู้ทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพ เป็นคนดีมีคุณธรรม และสามารถอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งผู้เรียนสามารถเลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรได้ตามความถนัดและความ สนใจ สอดคล้องกับไฟเซอร์ สีนลาร์ตัน (2562, หน้า 32) ได้กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาทั่วไป (General Education) เป็นเนื้อหาความรู้และกิจกรรมที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีแนวคิดและ บุคลิกที่เหมาะสมกับสาขาวิชาชีพ มีความรับผิดชอบ มีคุณธรรม เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีบุคลิก และสามารถประกอบวิชาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไป ในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นเป็นปัญหาด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล อาจมีสาเหตุมาจากผู้สอนขาดความเข้าใจในเป้าหมายและเนื้อหาสาระในรายวิชาศึกษาทั่วไป และขาดการผสมผสานความรู้ในรายวิชาทฤษฎีและรายวิชาปฏิบัติ ทำให้ผู้เรียนขาดความสนใจในการเรียน (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2562, หน้า 45-47, 55-56) ประกอบกับผลการประเมินการเรียนการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ชั้นปีที่ 1 รหัสนี้ 60 จำนวน 3,342 คน ที่ลงทะเบียนเรียนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2561 พบว่า ภาพรวมนิสิตมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า 1) ด้านคุณภาพอาจารย์ผู้สอน ผู้สอนควรเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนรู้อะบบและสนับสนุนการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น 2) ด้านสิ่งสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรปรับปรุงการ จัดตารางเรียนของนิสิตให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น 3) ด้านผล การเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ภาพรวมนิสิตมีระดับสมรรถนะด้านทักษะชีวิตและ ความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านทักษะการอยู่ร่วมในสังคม ด้านความรู้ความสามารถที่เป็นสากล และด้าน ทักษะการคิดและการเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยาย เป็นหลัก และยังขาดการบูรณาการเนื้อหาในรายวิชาศึกษาทั่วไปกับรายวิชาในสาขาวิชาเอกของนิสิตแต่ละ คณะ จึงทำให้นิสิตไม่สามารถบรรลุผลการเรียนรู้สมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ที่กำหนดไว้ได้ (มหาวิทยาลัย พะเยา, 2560) สอดคล้องกับไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2562, หน้า 120-121) ที่กล่าวว่า สภาพปัญหาในการ เรียนของนิสิตนั้นอาจมีความแตกต่างกันไป จึงต้องมีการวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไข หากผู้สอนนำเสนอ เนื้อหาสาระด้วยวิธีการสอนที่น่าสนใจจะทำให้ผู้เรียนเกิดสนใจและเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตามมหาวิทยาลัยพะเยาได้มีความพยายามในการพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และนำแนวคิด การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนใน หมวดวิชาศึกษาทั่วไปอย่างเป็นระบบ

มหาวิทยาลัยพะเยา ได้พัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560 ตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ซึ่งครอบคลุมทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ทักษะชีวิตของสังคมในยุคดิจิทัล และอัตลักษณ์ของบัณฑิต ตามแนวคิดการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการที่ครอบคลุมสาระความรู้ที่จำเป็นด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาศาสตร์ จนกลายเป็นสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ประกอบด้วยผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านทักษะชีวิตและความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ด้านทักษะการ อยู่ร่วมในสังคม 3) ด้านความรู้ความสามารถที่เป็นสากล และ 4) ด้านทักษะการคิดและการเป็นผู้ประกอบการ (มหาวิทยาลัยพะเยา, 2560) สอดคล้องกับทิตินา แซมมณี (2550) ที่กล่าวว่า การบูรณาการ เป็นการ นำเนื้อหาสาระของรายวิชาต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกัน และจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวม และสามารถนำความรู้ความเข้าใจไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้ง พูนสุข อุดม (2548) ได้กล่าวว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการช่วยแก้ปัญหาของการกระจายตัวของรายวิชาต่าง ๆ เป็นการรวมกิจกรรมต่าง ๆ เข้าไว้ ด้วยกัน ทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้ ซึ่งจำแนกรูปแบบการบูรณาการได้ 4 รูปแบบ ได้แก่ แบบสอดแทรก (Infusion) แบบขนาน (Parallel) แบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary) และแบบข้ามวิชา (Transdisciplinary) เช่นเดียวกับแนวทางการออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียน การสอนที่มุ่งเน้นการยกระดับสมรรถนะตามแนวทางของโครงการบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ปีการศึกษา 2562 ที่ ได้กำหนดทิศทางการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อความคาดหวังของคุณลักษณะของบัณฑิตในอนาคต

ตลอดจนเพื่อให้บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาที่รับผิดชอบหลักสูตร มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดผลการเรียนรู้ นำไปสู่การออกแบบหลักสูตรที่จะช่วยยกระดับสมรรถนะ รวมทั้งกลยุทธ์การจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่สะท้อนผลการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง (สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา, 2562) ซึ่งเป็นความท้าทายในการพัฒนาหลักสูตรการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปของมหาวิทยาลัยพะเยาให้มีคุณภาพและตอบโจทย์ความต้องการของประเทศในอนาคต

จากความสำคัญของปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา ให้เป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์สามารถประกอบอาชีพของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นแนวทางให้ผู้บริหารงานวิชาการ และอาจารย์ผู้สอนได้นำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพะเยาให้มีคุณภาพ เป็นบัณฑิตพันธุ์ใหม่ที่มีความรู้ มีทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 และพร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลอย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา
4. เพื่อประเมินรูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ ในขั้นตอนนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2560 จำนวน 3,397 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจำนวน 3,342 คน คิดเป็นร้อยละ 98.32 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 2) ตารางสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และ 3) ตารางสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และมีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.), และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา

การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในขั้นตอนนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหารงานวิชาการระดับคณะ 2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 3) อาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไปในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป และ 4) ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความชำนาญและมีประสบการณ์การจัดการเรียนการสอน ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) เอกสารร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป สำหรับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (Focus Group) และ 2) แบบประเมินด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) และด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) ของร่างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.), และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในขั้นตอนนี้ แหล่งข้อมูล ได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรีที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2561 จำนวน 3,898 คน ที่ได้มาจากการเลือกแบบอาสาสมัคร (Voluntary Selection) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลได้มาจำนวน 3,342 คน คิดเป็นร้อยละ 100 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา ที่ผ่านการปรับปรุง และแก้ไขในการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และ 2) แบบประเมินสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ของนิสิตมหาวิทยาลัยพะเยา ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ 0.93 การทดลองใช้รูปแบบฯ ดำเนินการในปีการศึกษา 2561 จำนวน 4 ภาคเรียน ได้แก่ ภาคเรียนที่ 1/2561 (โมดูลที่ 1) และภาคเรียนที่ 2/2561 (โมดูลที่ 2) ภาคเรียนที่ 1/2562 (โมดูลที่ 3) และภาคเรียนที่ 2/2562 (โมดูลที่ 4)

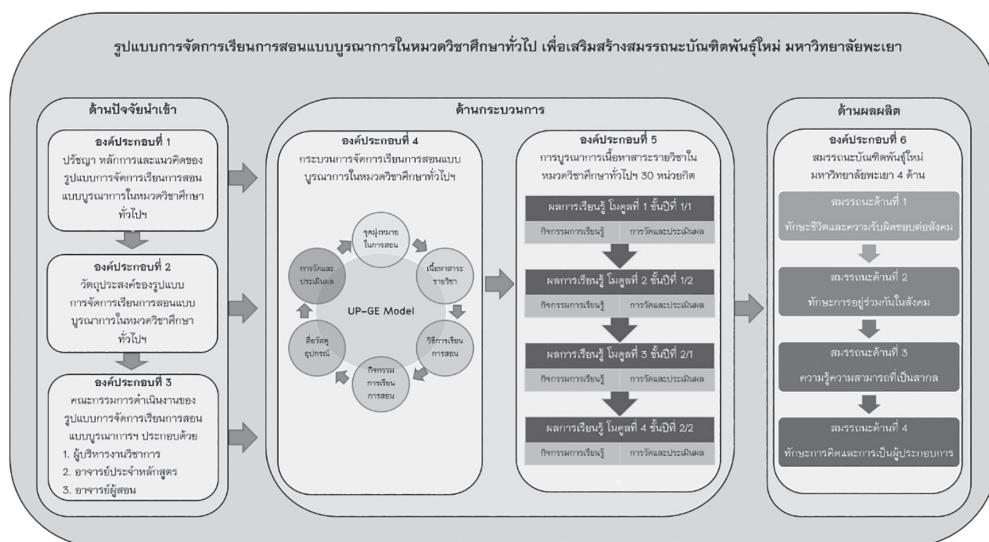
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา

การประเมินของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในขั้นตอนนี้ แหล่งข้อมูลได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม และมีคุณสมบัติ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารงานวิชาการระดับคณะ 2) อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป 3) อาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป และ 4) นิสิตชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2562 ที่เรียนหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ครบทั้ง 4 ภาคการศึกษา (4 โมดูล) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) แบบประเมินด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) และด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม และ 2) แบบประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ซึ่งมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 1.00 ทุกข้อคำถาม และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ 0.96 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา กับนิสิตระดับปริญญาตรีที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2560 จำนวน 3,342 คน พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านวิธีการสอน ส่วนรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนต่ำสุด ได้แก่ ด้านหลักสูตร ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ มีองค์ประกอบจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ, องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ, องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการดำเนินงานของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ, องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนที่ 1 จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน 2) ขั้นตอนที่ 2 เนื้อหาสาระรายวิชา 3) ขั้นตอนที่ 3 วิธีการเรียนการสอน 4) ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอน 5) ขั้นตอนที่ 5 สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และ 6) ขั้นตอนที่ 6 การวัดและการประเมินผล, องค์ประกอบที่ 5 การบูรณาการเนื้อหาสาระรายวิชา ในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ, และองค์ประกอบที่ 6 สมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ทั้งนี้ ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ ส่วนใหญ่มีความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้สามารถแสดงภาพของรูปแบบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังภาพ 1

ภาพ 1 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา นิสิตระดับปริญญาตรีที่เข้าศึกษาในปีการศึกษา 2561 จำนวน 3,898 คน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป

สมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา	ค่าเฉลี่ย	SD.	ระดับ
1) ทักษะชีวิตและความรับผิดชอบต่อสังคม	4.16	0.75	มาก
2) ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม	4.31	0.67	มาก
3) ความรู้ความสามารถที่เป็นสากล	4.22	0.53	มาก
3.1) ทักษะการสื่อสาร	4.24	0.65	มาก
3.2) ทักษะทางดิจิทัล	4.14	0.72	มาก
3.3) ทักษะด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม	4.37	0.60	มาก
3.4) ทักษะด้านการเงิน	4.12	0.74	มาก
4) ทักษะการคิดและการเป็นผู้ประกอบการ	4.14	0.75	มาก
รวมเฉลี่ย 4 สมรรถนะ	4.20	0.53	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ทำให้นิสิตมีสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สมรรถนะด้านที่ 2 ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม รองลงมา คือ สมรรถนะด้านที่ 3 ความรู้ความสามารถที่เป็นสากล และสมรรถนะด้านที่ 1 ทักษะชีวิตและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ สมรรถนะด้านที่ 4 ทักษะการคิดและการเป็นผู้ประกอบการ ตามลำดับ

4. ผลการประเมินของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ส่วนใหญ่มีความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) และความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากข้อสรุปการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า สภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านวิธีการสอน ส่วนรายด้านที่มีค่าเฉลี่ยของสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนต่ำสุด ได้แก่ ด้านหลักสูตร ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นเพราะนิสิต รหัส 60 ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากคณาจารย์ผู้สอนผ่านกระบวนการจัดการเรียนการ

สอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป ในลักษณะการบรรยายแบบดั้งเดิม ขาดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก เนื่องจากมีนิสิตจำนวนมาก ทำให้ต้องเรียนในห้องเรียนขนาดใหญ่ ทำให้นิสิตไม่สามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ อีกทั้งลักษณะรายวิชา ลักษณะการสอน และลักษณะการสอบไม่สอดคล้องกัน ทำให้นิสิตไม่สามารถเชื่อมโยงความรู้ในรายวิชาศึกษาทั่วไปมาใช้ในวิชาเอก หรือในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้นิสิตมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปในด้านสภาพปัญหาจำนวนมาก สอดคล้องกับ ปัทมาสน์ บุญทรง (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พบว่า 1) นักศึกษามีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) นักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยรวม ด้านวิธีการสอนและด้านอาคารสถานที่สื่อและอุปกรณ์การสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักศึกษาที่ศึกษาในกลุ่มสาขาวิชาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์โดยรวมและในแต่ละด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปของหลักสูตรปริญญาตรีโดยรวมและในแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน และณพัชร บัวฉวน และคณะ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต หมวดวิชาศึกษาทั่วไป พบว่า ผู้สอนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนบางส่วนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน เช่น ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดปัญหาและวิเคราะห์กระบวนการที่จะสำรวจตรวจสอบการเรียนรู้ และขาดการให้ข้อมูลย้อนกลับ ไม่เน้นให้ผู้เรียนตั้งคำถามในการเรียน ประกอบกับ ลินดา เกษมพมา และคณะ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการในการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา พบว่า ด้านปัญหาอุปสรรคของการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป มีปัญหาและอุปสรรคบ้างทั้งในด้านการสอนและด้านการเรียนรู้ โดยมีการเสนอแนะให้มีการพัฒนาปรับปรุงด้านการสอนโดยเฉพาะด้านจำนวนผู้เรียนในห้องเรียนขนาดใหญ่เกินไป และการทบทวนมาตรฐานการเรียนรู้ให้สามารถวัดได้อย่างรูปธรรมมากขึ้น โดยเฉพาะด้านทักษะทางปัญญา เช่นเดียวกับ ทรงสิริ วิจิรานนท์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง สภาพการเรียนการสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พบว่า นักศึกษาเห็นด้วยกับการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านคุณธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ

2. ผลการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ มีองค์ประกอบจำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ปรัชญา หลักการและแนวคิดของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ, องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ, องค์ประกอบที่ 3 คณะกรรมการดำเนินงานของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ, องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการใน

หมวดวิชาศึกษาทั่วไป แบ่งออกเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนที่ 1 จุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน 2) ขั้นตอนที่ 2 เนื้อหาสาระรายวิชา 3) ขั้นตอนที่ 3 วิธีการเรียนการสอน 4) ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรมการเรียนการสอน 5) ขั้นตอนที่ 5 สื่อ วัสดุอุปกรณ์ และ 6) ขั้นตอนที่ 6 การวัดและการประเมินผล, องค์ประกอบที่ 5 การบูรณาการเนื้อหาสาระรายวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป, และองค์ประกอบที่ 6 สมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ ทั้งนี้ผลการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความเหมาะสม และความถูกต้องครบถ้วนอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีระบบและกลไกในการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตที่ชัดเจน มีผู้รับผิดชอบในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีการบูรณาการรายวิชา และมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของนิสิตในแต่ละชั้นปี เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้นิสิตสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในรายวิชาบูรณาการไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้ สอดคล้องกับ กฎญา กุณฺถล และนาตยา ปิลันธนาพันธ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา พบว่า 1) การกำหนดชื่อกลุ่มวิชาในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปควรใช้เป็นหลักในการจัดกลุ่ม 2) การบริหารจัดการหลักสูตรโดยมีหน่วยงานกลางรับผิดชอบ 3) รูปแบบการเขียนคำอธิบายรายวิชาที่เหมาะสมมี 3 รูปแบบ 4) รายวิชาศึกษาทั่วไปที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลามี 5 กลุ่มวิชารวม 19 รายวิชา และกันตภณ มะหาหมัด และพูลศักดิ์ โกษียาภรณ์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการเรียนการสอนด้านเทคนิค : กรณีศึกษา แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลังวิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมในระดับมาก 2) ผู้เรียนที่เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีสมรรถนะตามเกณฑ์ที่กำหนด 3) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และ 4) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในระดับมากที่สุด ประกอบกับสมิทธิรักษ์ จันทรักษ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนรายวิชาศึกษาทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพมหานคร พบว่า การสอนวิชาศึกษาทั่วไปควรมีรูปแบบการสอนแบบบูรณาการที่มุ่งเน้นการสอนเชื่อมโยงความรู้ของแต่ละวิชา กับชีวิตประจำวัน มุ่งศึกษาการเข้าใจตัวเอง การเข้าใจผู้อื่น การเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อม ความสามารถในการปรับตัว และการพัฒนาตนเองทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และชีวิตประจำวัน และปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปสำเร็จ มีจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาศึกษาทั่วไป กิจกรรม วิธีการสอน และรูปแบบการสอนแบบบูรณาการ และปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ บรรยากาศสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเรียนการสอน วิชาศึกษาทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ 2) รูปแบบการสอนวิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยดุสิตธานี ที่วิจัยและพัฒนาขึ้น เรียกว่า “GE DTC Model” มี 7 องค์ประกอบสำคัญ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาการสอน 4) วิธีการสอน 5) ขั้นตอนการสอน 6) สื่อการสอน และ 7) การประเมินผล ผลการทดลองใช้รูปแบบการสอนวิชาศึกษาทั่วไปวิทยาลัยดุสิตธานี ที่พัฒนาขึ้นในชั้นเรียนกับนักศึกษา จากการทำแบบประเมินผลผู้เรียน พบว่า กลุ่มทดลองมีความรู้วิชาศึกษาทั่วไปหลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักศึกษามีความพึงพอใจต่อรูปแบบการสอนวิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยดุสิตธานีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า นิสิตมีสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สมรรถนะด้านที่ 2 ทักษะ การอยู่ร่วมกันในสังคม รองลงมา คือ สมรรถนะด้านที่ 3 ความรู้ความสามารถที่เป็นสากล และสมรรถนะ ด้านที่ 1 ทักษะชีวิตและความรับผิดชอบต่อสังคม ส่วนสมรรถนะที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ สมรรถนะด้านที่ 4 ทักษะการคิดและการเป็นผู้ประกอบการ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะคณะกรรมการดำเนินงานในหมวด วิชาศึกษาทั่วไป และอาจารย์ผู้สอนได้ร่วมกันวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการ เรียนรู้ การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ภายใต้หัวเรื่อง (Theme) เดียวกันในลักษณะการบูรณาการ และได้ ประยุกต์ใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บัณฑิตสามารถเชื่อมโยงความรู้ใน รายวิชาบูรณาการมาสร้างสรรค์ผลงานเชิงนวัตกรรมให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาวิชาชีพ และการดำเนิน ชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้นิสิตมีการรับรู้ถึงระดับสมรรถนะบัณฑิตอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ วิวรรณ จันทรเทพย์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้ร่วม กันเป็นทีม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบสหวิทยาการสำหรับ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และคะแนนทักษะ การออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบสหวิทยาการหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างมีการแสดงออกเกี่ยวกับการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมในระดับมาก และมีความเห็นว่าการ ฝึกอบรมมีความเหมาะสมในระดับมาก และจุฑารัตน์ พงษ์ภักทรินทร์ (2555) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานสำหรับ ผู้ให้คำปรึกษาด้านการศึกษานานาชาติ พบว่า ผู้ให้คำปรึกษาด้านการศึกษานานาชาติที่เข้ารับการฝึกอบรม มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทำให้บริการเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นผลมาจากการเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติ งานในด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมสำหรับผู้ ให้คำปรึกษาด้านการศึกษานานาชาติ จัดบริการและหลักจริยธรรมในการให้บริการ ประกอบกับ บุญฤทธิ ปิยะศรี (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้น ความแตกต่างระหว่างบุคคล พบว่า หลังการใช้รูปแบบครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียน การสอนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สมรรถนะการสอนของครูในด้านการวิเคราะห์ผู้เรียน และ ด้านการออกแบบหน่วยการเรียนรู้และแผนการเรียนรู้ในระดับดีมาก ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้น ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยกระบวนการวิจัยอยู่ในระดับดี ด้านการวัดผลประเมินผลที่เน้นความแตก ต่างระหว่างบุคคลอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้เรียนมีทักษะการคิดอยู่ในระดับดีมาก

4. ผลการประเมินของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่ มหาวิทยาลัยพะเยา พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอน แบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป มีความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) และความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารงานวิชาการระดับคณะ อาจารย์ ผู้สอนได้ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไป เห็นถึง ความเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่มุ่งเน้นสมรรถนะบัณฑิต ใน ด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ ทักษะ และทัศนคติของนิสิต รหัส 61 ที่แสดงออกผ่านกิจกรรมการเรียน การสอนในรายวิชาบูรณาการ ซึ่งเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ และนโยบายการผลิตบัณฑิต ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สอดคล้องกับมลฑา เมืองทรัพย์ (2559)

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัย
กรุงเทพ พบว่า 1) ด้านบริบท นักศึกษามีความพึงพอใจต่อนือหาวิชาของวิชาศึกษาทั่วไปในภาพรวมใน
ระดับมาก ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เนื้อหาที่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา 2) ด้านปัจจัย
นำเข้า นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ห้องเรียนมีความเหมาะสม
กับรายวิชา 3) ด้านกระบวนการ นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากทุกข้อ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้
โอกาสผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน 4) ด้านผลผลิต นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมาก
ทุกข้อ ในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ผู้เรียนสามารถศึกษาและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ
วิมล วิวัฒน์เจริญ และวนิดา พลศรี (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาประโยชน์และการนำไปใช้จากผล
การเรียนรู้ของนักศึกษาต่อวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ เห็นประโยชน์
และการนำไปใช้จากผลการเรียนรู้ได้มาก ร้อยละ 78.0 ระดับปานกลาง ร้อยละ 22.0 ระดับน้อย ไม่พบ
ในกลุ่มตัวอย่าง โดยนักศึกษาเห็นว่ามีประโยชน์และมีระดับปฏิบัติในการนำไปใช้ประโยชน์ ประกอบกับ
จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้าง
คุณลักษณะบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 พบว่า ผลการประเมิน
ความเหมาะสมและสอดคล้องขององค์ประกอบวิชาชีพเพื่อไปโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการสอน
วิชาศึกษาทั่วไปและวิชาชีพจากคณะ พบว่า มีความเหมาะสมขององค์ประกอบมีค่าเฉลี่ย 0.98 ส่วนเบี่ยง
เบนมาตรฐาน 0.02 และความสอดคล้องขององค์ประกอบมีค่าเฉลี่ย 1.00 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด และมี
ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติงาน พบว่ามีความ
เป็นไปได้อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.96 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.75 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 คณะกรรมการดำเนินงานในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ และอาจารย์ประจำหลักสูตรควรมีการ
ออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนร่วมกันเพื่อให้เนื้อหารายวิชาศึกษาทั่วไปเชื่อมโยงกับสาขาวิชา
เอกของนิสิตแต่ละคณะ

1.2 คณะกรรมการดำเนินงานในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ ควรพัฒนาผลการเรียนรู้ในโมดูลที่ 1-4
กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในด้านทักษะการคิดและการเป็นผู้ประกอบการให้สอดคล้องกับ
บริบทของนิสิตแต่ละคณะ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 มหาวิทยาลัยควรพัฒนาเครื่องมือการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ของนิสิตสำหรับการ
จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ

2.2 มหาวิทยาลัยควรสร้างเกณฑ์และตัวชี้วัดของการพัฒนาสมรรถนะบัณฑิตพันธุ์ใหม่สำหรับ
การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปฯ

บรรณานุกรม

- กันตภณ มะหาหมัด และพลศักดิ์ โกษียาภรณ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะวิชาชีพสำหรับการเรียนการสอนด้านเทคนิค: ศึกษากรณีศึกษา แผนกวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่*, 7(2), 74-91.
- กฤษฎา กุณฑล และนาคยา ปิลันธนานนท์. (2556). การพัฒนาหลักสูตรหมวดวิชาศึกษาทั่วไปที่เหมาะสมกับบริบทของมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*, 8(2), 96-106.
- จิตต์ภิญญา ชุมสาย ณ อยุธยา. (2562). การพัฒนาหมวดวิชาศึกษาทั่วไปเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิต ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552. *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, 9(2), 12-29.
- จุฑารัตน์ พงษ์ภักทรินทร์. (2555). *การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมตามแนวคิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการปฏิบัติงานสำหรับผู้ให้คำปรึกษาด้านการศึกษานานาชาติ*. ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงสิริ วิจิตรานนท์. (2560). สภาพการเรียนรู้การสอนในหมวดวิชาศึกษาทั่วไปมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ. *วารสารพระนคร สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์*, 2(1), 22-33.
- ทิตนา แคมมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (11 เมษายน 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 136 (47). หน้า 1.
- ณพัทธ์ บัวฉวน นฤมล ยุตาคม และพจนารถ สุวรรณรุจิ. (2559). สภาพการจัดการเรียนการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต หมวดวิชาศึกษาทั่วไป. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 11(2), 97-109.
- บุญฤทธิ ปิยะศรี และมาเรียม. (2556). รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการสอนที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 7(1), 97-109.
- ปัทมาสน์ บุญทรง (2555). *การจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไปหลักสูตรปริญญาตรีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ตามความคิดเห็นของนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา. (1 พฤษภาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 136(57). หน้า 54.
- พูนสุข อุดม. (2548). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. *วารสารมหาวิทยาลัยทักษิณ*, 8(2), 66-75.
- ไพฑูริย์ สีนลาร์ตัน (2562). *หลักการและพื้นฐานการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยพะเยา. (2560). *หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ฉบับปรับปรุง 2560*. พะเยา: เอกสารอัดสำเนา.
- มาตรฐานการอุดมศึกษา. (17 สิงหาคม 2561). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135(199). หน้า 19.
- มลथा เมืองทรัพย์. (2559). ความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *วารสารมหาวิทยาลัยสวนดุสิต*, 12(2), 127-142.

- ลินดา เกณฑ์มา และคณะ. (2558). การศึกษาสภาพและความต้องการในการจัดการสอนวิชาศึกษาทั่วไป ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติในมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา. *วารสารสุนทศ*, 14(1), 69-81.
- วิมล วิวัฒน์เจริญ และวนิดา พลศรี. (2561). การศึกษาประโยชน์และการนำไปใช้จากผลการเรียนรู้ของ นักศึกษาต่อวิชาศึกษาทั่วไป กลุ่มวิชาสังคมศาสตร์. *วารสารราชพฤกษ์*, 16(2), 38-45.
- วิวรรณ จันทร์เทพย์. (2553). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาสมรรถนะการออกแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการแบบสหวิทยาการสำหรับครู ผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 3(1), 135-149.
- สมิทธีรภัช จันทร์ภักษ์. (2560). *การพัฒนารูปแบบการสอนทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ของหมวดวิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยดุสิตธานี กรุงเทพมหานคร*. เอกสารประกอบการประชุมขนาดใหญ่ วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 8, วันที่ 22 มิถุนายน 2560, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, หน้า 94-104.
- สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. (2562). *ข้อกำหนดการศึกษาโครงการสร้างบัณฑิตพันธุ์ใหม่ และกำลังคนที่มีสมรรถนะเพื่อตอบโจทย์ภาคการผลิตตามนโยบายการปฏิรูปอุดมศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: เอกสารอัดสำเนา.